

PRIKAZI



REVIEWS

ШЕСНАЕСТА КОНФЕРЕНЦИЈА ЕВРОПСКОГ СОЦИОЛОШКОГ УДРУЖЕЊА

Милош Јовановић^{1*}


Департаман за социологију, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу,
Србија

Сваке друге године, почев од 1992, Европско социолошко удружење (European Sociological Association) организује конференције у различитим европским земљама. Од 27. до 30 августа 2024. године одржана је 16. ESA конференција у Порту, другом по величини граду Португала.² Наслов овогодишњег скупа био је: “*Tension, Trust and Transformation*” („*Напетост, поверење и преображај*“).³ Учествовало је више од 3800 социолошкиња и социолога из целог света.

Након церемоније отварања, на којој се могло чути живо извођење неколико фадоса и обраћања председнице ESA-е, чланова организационог одбора, проректора Универзитета у Порту и градоначелника Порто⁴, уследила је прва пленарна сесија, посвећена теми тензија. На њој је најпре наступио сјајни и изненађујуће витални Мајкл Баравој (Michael Burawoy, University of California Berkeley, USA) који је упоредио некадашњу ситуацију у Јужној Африци са, нажалост и даље актуелном, трагедијом у појасу Газе у предавању: “*Exiting from Settler Colonialism: Comparing Israel/Palestine and South Africa*”. Након њега, присутнима се обратила Аналија Топес (Anália Torres, University of Lisbon, Portugal), која је говорила о родним питањима у опасним временима: “*From turbulent to*

¹ milos.jovanovic@filfak.ni.ac.rs

Please cite as: Јовановић, М. (2024). Шеснаеста конференција Европског социолошког удружења. *Godišnjak za sociologiju* vol. 20(No 33): 77–79.

*  <https://orcid.org/0000-0002-0630-0886>

² Наведимо да је последњих неколико конференција одржано у: Атини (2017), Манчестеру (2019) и Барселони (2021). 16. конференција је требало да се одржи 2023. године, међутим онда би се поклопила са скупом Међународног социолошког удружења (International Sociological Association, ISA), који је већ био померен за 2023. годину, да би се избегло одржавање конференције у време пандемије.

³ За опширнију елаборацију теме конференције видети: <https://www.europeansociology.org/conference/2024/article/173bdace-e2de-44f6-aab6-b81b2a77c06b>

⁴ Комплетан снимак церемоније отварања, пленарних предавања и занимљивијих момената са конференције, доступан је на YouTube каналу ESA-е: https://www.youtube.com/@esa_sociology

dangerous times: Gender issues on the battlefield.”⁵ Иначе, програм конференције је садржао три пленарне, деветнаест полупленарних и дванаест поподневних специјалних сесија.⁶

Укупно 38 истраживачких мрежа (Research Networks) и 20 истраживачких токова (Research Streams)⁷ организовало је, што самостално, што заједнички, више стотина сесија. Учесници конференције би били суочени са великим проблемом сналажења да није, као и претходних година, било онлајн портала (*Conftool*) преко кога су наслови сесија и презентација, као и имена излагача, могли лако да се претражују. Наравно, *Conftool* није био од помоћи када је у питању агонија избора између једнако привлачних презентација које су се догађале у исто време. Такође, нисмо били спашени искушења да уживамо у прелепом Порту, на пролећној температури од 23°C уз поветарац који долази с Атлантика, док се Србија и даље крчкала на тридесет и кусур степени.

Писац ових редова може да одоли свему сем искушењима, те није пропустио да обиђе занимљива места на обе стране реке Дуро. Тако је стигао да учествује у сесијама из њему ближних стручне области: социологије религије и социологије сазнања, као и полупленарној сесији посвећеној социолошкој теорији, на којој је учествовао немачки социолог Хуберт Кноблаух (Hubert Knoblauch, Technische Universität Berlin), који је одржао предавање на тему: “The ‘Institutionalization of Permanent Reflection’. Sociological Theory and Societies in Transformation.”

Битно је поменути да је на конференцији учествовало и више од двадесет социолога и социолошкиња из Србије, што је показатељ, како њихове стручности, тако и спремности да хватају и држе корак са трендовима савремене науке о друштву.

Теме презентација излагача из наше земље:

- *Literary Field as a Three-Dimensional Social Setting: Insights from the Serbian Literary Field* (Milica Resanović)
- *Distrust, Anti-politics and Social Media: Discursive Struggles Over Population Census In Serbia* (Tamara Petrović Trifunović, Dunja Poleti Ćosić)
- *Defining Transnational Families across Countries and Time: Analysis of Academic Discourse on the Phenomenon between 2003 and 2023* (Dragan Stanojević et al.)
- *Dynamics of Pro-European Orientation Amidst Crises: A Comparative and Longitudinal Analysis of Pro-European attitudes of young Europeans (2014-2020)* (Dragan Stanojević, Anja Gvozdanović)

⁵ Сажетци пленарних предавања могу да се нађу овде: <https://www.europeansociology.org/conference/2024/article/6ea8657b-d096-4f80-9bb2-f224dfdfc10d>

⁶ За детаљније информације видети: <https://www.europeansociology.org/conference/2024>. Комплетан програм конференције доступан је за преузимање преко линка: <https://www.europeansociology.org/media/5632a5f0-fda0-40cc-8e34-63462623985e>

⁷ *Истраживачки токови* су самоорганизована тела са лабавом структуром коју чине истраживачи који се неформално придружују ИТ. Док неки ИТ редовно организују сесије на ESA конференцијама, други ИТ их организују *ad hoc*, вођени актуелним темама и проблемима.

- *A MANSAScale Study of Job Satisfaction, Social Relationships and Economics in the Lives of Young Adults* (Dejana Momir Pavlović, Dragan Ljubo Bjelica)
- *Gendered Intimacy: Young Adults Talk about Emotional Relationships* (Smiljka Tomanović)
- *Popular, Plotting or Provisional Urbanization? Delineating the Socio-spatial Effects of Emerging Peripheries in Belgrade* (Stefan Srđan Janković)
- *Doubt in Medical Science As An Important Consequence Of The Covid-19 Pandemic: The Case Of Serbia* (Uroš V. Šuvaković)
- *Relationship between School Climate and Sense of Belonging among Students of Diverse Ethnic Backgrounds* (Svetlana Jović, Nataša Simić)
- *Immigration of Russians to Serbia: Motives and Consequences* (Gordana Dragomir Vuksanović)
- *Smile, You're on Camera! Emotional Labor in (Post-)Pandemic Academia* (Sara Major, Vladan Vidicki)
- *Gender Regime of Kindergarten* (Svetlana Radović)
- *The Effects of International Work Experience on Labor Market (Re)Integration: The Case of International Students* (Vladan Vidicki, Snežana Stojšin)
- *Customary Law concerning the Law on Inheritance in the Culture of the Serbian Community in Kosovo and Metohija - the case of the city of Kosovska Mitrovica* (Milica Marjanovic)
- *Pro-ecological Worldview as a Predictor of Preparedness of University Student Population in Serbia to Change Their Living Habits* (Jasmina Petrović, Olivera Marković-Savić)
- *Social Protection of Migrant Workers and Their Families in Migration Regimes between the Former Yugoslav Countries* (Jelena Predojević Despić et al.)
- *It Bothers me to Hear it. Analysis of Distastes in Serbia and Croatia* (Predrag Cvetičanin et al.)
- *Gender, Generation and Class: Inequalities and Cultural Consumption in Post-transitional Croatia* (Predrag Cvetičanin et al.)
- *Rural Tourism As a Factor And Outcome Of The Empowerment of Rural Women – a New Conception Of Gender, Space And Rurality* (Marina Nedeljković)
- *Religiosity and mis/trust in contemporary Serbia* (Danijela Gavrilović)
- *Beyond Crisis: An Analysis of Micro- and Macro-level Determinants of Subjective Job Insecurity Among Europe's Youth* (Jovana Zafirović)
- *The Relationship Between Tobacco Use And Life Satisfaction Among Serbian Students* (Mihajlo Đukić, Duško Bodroža)
- *Humor against Hegemony: Ridiculing the Serbian Orthodox Church* (Miloš Jovanović)

Надајмо се да ће учесника из Србије на наредним конференцијама Европског социолошког удружења бити још више, посебно оних млађих.

RECEIVED: 27.10.2024.

ACCEPTED: 27.11.2024.

milos.jovanovic@filfak.ni.ac.rs

PUT KA EKOLOŠKOJ ODRŽIVOSTI U SVETLU KLIMATSKIH PROMENA

Jovana P. Stojanović¹

Departman za sociologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu


Savremena društva se često suočavaju sa problemima koji imaju nadnacionalni, globalni karakter. Još je Ulrich Bek (2001) u svom *Rizičnom društvu* istakao jednu od bitnih karakteristika savremenih društava – teško je predvideti sve nastajuće rizike, koji neretko sa sobom nose posledice velikih razmera, a čiji uzroci leže u ljudskom delovanju. To su rizici koji ne poznaju kategorije pola, roda, nacionalnosti, materijalnog bogatstva, društvenog porekla i dr. – globalni su po svom karakteru. Posebna oblast globalnih rizika jesu ekološki rizici, rizici nastali pod uticajem klimatskih promena. Pred savremena društva se postavlja zadatak uspostavljanja ekološke održivosti i usvajanja praksi i politika koje prevazilaze granice pojedinačnih država.

Rešavanje ovako kompleksnih problema savremenog društva nesumnjivo zahteva interdisciplinarni pristup, integraciju različitih naučnih oblasti kao i saradnju naučnika, koji naučnim pristupom mogu rasvetliti sve segmente klimatskih promena, nakon čega će ponuditi naučno utemeljena potencijalna rešenja i preporuke. Upravo s tim ciljem je realizovan međunarodni naučni skup, u organizaciji Univerziteta Crne Gore uz podršku Opštine Žabljak, Agencije za zaštitu životne sredine i Wild Beauty Art, septembra meseca 2023. godine pod nazivom *Ekološka održivost i klimatske promjene*. Konferencija je okupila naučnike iz regiona, društvenih i prirodnih nauka, koji su svojom kompetentnošću sagledali izazove ekoloških promena, te doprineli predlozima i preporukama koji imaju za cilj da razviju *održivi* odnos prema prirodi i očuvanju njenih prirodnih resursa. Radovi sa konferencije su organizovani u istoimeni zbornik² čiju strukturu čine dve celine – prva, u kojoj su radovi iz oblasti društveno-humanističkih nauka (13 radova) i druga, u kojoj su radovi iz oblasti prirodno-tehničkih nauka (22 rada).

¹ jovana.stojanovi@filfak.ni.ac.rs

Istraživanje je obavljeno u okviru projekta *Popularizacija sociologije i istraživačke delatnosti 2* (broj 336/1-6-01) koji realizuje Filozofski fakultet u Nišu.

Rad citirati kao: Stojanović, J. (2024): Put ka ekološkoj održivosti u svetlu klimatskih promena. *Godišnjak za sociologiju* vol. 20(No 33): 81–83.

*  <https://orcid.org/0009-0007-6245-5878>

² Šarović, R., Bigović, M., & Kasalica, S. (2023). *Ekološka održivost i klimatske promjene*. Podgorica: Univerzitet Crne Gore, Agencija za zaštitu životne sredine, Wild Beauty Art Festival, (1-744).

Oblast radova društveno-humanističke provenijencije uključuje radove koji se fokusiraju na filozofske i teorijske osnove održivog razvoja, kao i na odnos društva i prirode, te potencijalne rizike proizašle iz neadekvatnog razumevanja tih odnosa. Razmatraju se ekološki koncepti, smisaoni temelji održivog razvoja, ekosuicid i interdisciplinarni pristup ekološkim pitanjima. Sa druge strane, postoje i empirijska istraživanja koja za svoj predmet imaju analizu stavova, ponašanja i demografskih aspekata u kontekstu ekoloških izazova. Uključeni su radovi koji ispituju informisanost mladih o klimatskim promenama, povezanost između društvenih kretanja i ekološke održivosti, kao i neizostavni skepticizam prema klimatskim promenama u specifičnom geografskom kontekstu. Shodno tome što je fokus radova društveno-humanističkih oblasti razumevanje značaja očuvanja prirodnih resursa, te mogućnost redefinisavanja dosadašnjeg načina upotrebe istih, jasno se kristališe potreba za sociološkim pristupom koji povezuje faktore delovanja pojedinca kao člana društva i dela društvene strukture prema entitetu prirode. U jednom od priloga iz sociološke perspektive skrenuta je pažnja na nužnost promene kvalitativnog odnosa čoveka i društva prema životnoj sredini. Naime, formalno obrazovanje u osnovnim školama smatra se presudnim za razumevanje i usvajanje znanja i razvoj informisanosti o klimatskim promenama, za podsticanje ekološke svesti i proekološkog načina razmišljanja i ponašanja. Takođe, skrenuta je pažnja na neadekvatne i spore odgovore pojedinačnih društava, bez obzira na zahteve i napore međunarodne zajednice, kao i sporazume i dogovore o smanjenju uzročnika klimatskih promena. Najzad, napomenuto je da shodno prirodi problema, „rešenje treba potražiti u napuštanju starog i prihvatanju novog pogleda na svet koji podrazumeva „pravilno sagledavanje mesta i uloge čoveka u svetu koji ga okružuje [...] saznanje da čovek mora da živi sa drugima, uz druge i za druge (buduće generacije)“ temeljeći svoj način života na optimizaciji delovanja prema prirodi” (str. 70).

Radovi iz prirodnih i tehničkih nauka su većinom usmereni na analizu konkretnih ekoloških problema i predloga za ublažavanje efekata klimatskih promena, kao i ka potencijalnom eliminisanju uzroka klimatskih promena u različitim zemljama i regionima, poput Hrvatske i Crne Gore – agroklimatske promene koje utiču na poljoprivrednu proizvodnju, varijabilnost klime, promena u količini padavina i temperaturi i sl. Takođe, problematizuju se pitanja upravljanja komunalnim preduzećima na primeru Beograda, istražujući puteve ka uspostavljanju održivih sistema upravljanja otpadom i higijenom. Razmatraju se geografske i ekološke posledice skladištenja radioaktivnog otpada, sa posebnim akcentom na probleme transparentnosti i učešća lokalnih zajednica u donošenju odluka. Iako je predmetna usmerenost radova iz oblasti prirodnih i tehničkih nauka u domenu rešavanja specifičnih ekoloških i tehničkih problema, autori pozivaju na integrisan i interdisciplinarni pristup, koji uključuje saradnju između različitih naučnih disciplina, kako bi se obezbedilo efikasno i održivo upravljanje prirodnim resursima i zaštitom životne sredine.

Klimatske promene sa sobom nose širok spektar rizika – od onih po životnu sredinu poput suša, globalnog zagrevanja, povećanja nivoa mora, temperaturnih ekstremata, poplava, promene biodiverziteta, do rizika po čoveka i društvene zajednice –

racionalno korišćenje prirodnih resursa, javno zdravlje, izmenjeni oblici poslovanja, prisilne migracije. Nesumnjivo je da, zbog dosadašnjeg ljudskog delovanja i neodrživih obrazaca razvoja, klimatske promene ne mogu biti potpuno eliminisane. Međutim, mogućnost delovanja čoveka nije zanemarljiva, te se u ovom kontekstu otvara prostor za preduzimanje konkretnih mera u cilju ublažavanja negativnih efekata klimatskih promena i kreiranja adekvatnih strategija adaptacije. Naučna zajednica iz regiona dala je značajan doprinos tematskom pokrivenošću radova, koji obuhvataju sve relevantne aspekte života u uslovima ekoloških rizika. Radovi koji čine ovaj zbornik bave se ključnim pitanjima vezanim za klimatske promene, uključujući filozofski odnos čoveka prema prirodi, antropogene uzroke klimatskih promena, načina korišćenja prirodnih resursa, uticaj na biodiverzitet i zdravlje ljudi, uslove poslovanja i zakonodavne aspekte, kao i teme reciklaže i ekološke svesti. Posebna pažnja posvećena je i pitanju skepticizma u odnosu na klimatske promene, što je posebno važno za razumevanje javnih stavova i politika na Balkanu.

Ova publikacija s obzirom na svoju interdisciplinarnu prirodu, bogatu literaturu i metodološku rigoroznost, predstavlja dragocen izvor naučnih činjenica, informacija i smernica za razumevanje i regulisanje različitih oblasti društvenog života u uslovima ekoloških rizika. Od posebne koristi može biti široj naučnoj zajednici, akademskim istraživačima, stručnjacima iz oblasti zaštite životne sredine, donosiocima odluka na svim nivoima, kao i svima onima koji rade na problemu unapređenja ekološke svesti i stvaranju uslova za ekološku održivost.

Literatura

- Bek, U. (2001). *Rizično društvo: u susret novoj moderni*. Beograd: Filip Višnjić.
- Šarović, R., Bigović, M., & Kasalica, S. (2023). *Ekološka održivost i klimatske promjene*. Podgorica: Univerzitet Crne Gore, Agencija za zaštitu životne sredine, Wild Beauty Art Festival.

RECEIVED: 07.11.2024.

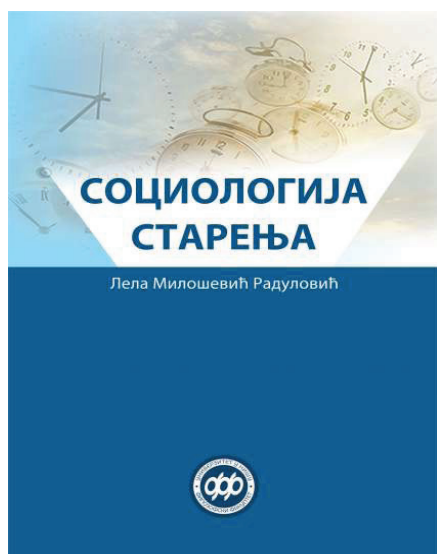
ACCEPTED: 07.11.2024.

jovana.stojanovi@filfak.ni.ac.rs

ВРЕДАН ПРИЛОГ СОЦИОЛОШКОМ ПРОУЧАВАЊУ СТАРЕЊА¹

Анђела Б. Божић^{2*}

Департман за социологију, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу




Промене у демографској структури становништва, узроковане падом наталитета и морталитета, али и развојем и напретком медицине, довеле су до пораста броја старијег становништва. Старење становништва је глобални друштвени феномен који заокупља пажњу бројних стручњака и научника широм света. Реч је о вишедимензионалном феномену који треба сагледати са различитих аспеката. Разумевање социјалних аспеката старења становништва и изазова са којима се друштво суочава представља значајан критеријум у осмишљавању и спровођењу политике економског и социјалног развоја, планирању социјалне заштите и унапређењу квалитета живота старијих људи.

Професорка Лела Милошевић Радуловић дала је пионирски допринос конституисању социологије старења као посебне социолошке дисциплине у нашој академској заједници. Њен уџбеник *Социологија старења* представља увођење у социологију старења преко упознавања са предметом проучавања ове научне дисциплине, методом, теоријским приступима и основним проблемима истраживања у овој области. Садржи резултате социолошког теоријско-емпиријског проучавања старости и старења који су од значаја за креирање друштвене свести и проналажење могућности повезивања научних резул-

¹ Милошевић Радуловић, Лела (2023). *Социологија старења*. Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу, 1–348.

² Corresponding author: andjela.bozic@filfak.ni.ac.rs

Rad citirati kao: Божић, А. (2024): Вредан прилог проучавању старења. *Godišnjak za sociologiju* vol. 20(No 33): 85–88.

*  <https://orcid.org/0009-0007-1634-3285>

тата са практичним одговорима на изазове старења и старости. Социологију старења ауторка дефинише као посебну социолошку дисциплину која проучава старијег човека као друштвену категорију и старост као друштвени конструкт настојећи да различитим теоријско-методолошким приступима утврди основне факторе који одређују друштвени положај и друштвену улогу старијих људи (с. 21). Она приказује како друштвени контекст обликује перцепцију старости, старења и старијих људи, истичући важност социолошке анализе у њиховом проучавању.

Тематику којом се бави Лела Милошевић Радуловић излаже у осам целина: I Социологија старења као посебна социологија, II Друштвени, психолошки и биолошки аспекти старости и старења, III Друштво и старији људи, IV Правни аспекти унапређивања квалитета живота старијих људи у друштвеном контексту, V Сиромаштво и социјална заштита старијих људи, VI Породица и старији људи, VII О старењу и старости у школи и медијима, VIII Активно старење и друштвена интеграција и партиципација старијих људи. Поред ових поглавља, уџбеник садржи изводе из рецензија, предговор, увод, библиографију, регистар имена и белешку о ауторки.

У првом поглављу уџбеника (*Социологија старења као посебна социологија*) ауторка дефинише предмет проучавања и методолошку основу социологије старења, а затим даје детаљан историјски преглед развоја ове дисциплине у свету и код нас. Након тога, истиче да су социолози старења заинтересовани за проналажење одговора на бројна питања о старости, старењу и социјалном положају старијих људи са становишта различитих теоријских перспектива међу којима су најзаступљеније – функционализам, симболички интеракционизам и теорија друштвених сукоба (конфликтна теорија). На крају овог поглавља ауторка сагледава однос социологије старења и других научних дисциплина које се баве проучавањем старења, старости и старијих људи (антропологија, психологија старења, демографија, геронтологија, геријатрија, социјални рад, андрагогија).

У другом поглављу (*Друштвени, психолошки и биолошки аспекти старости и старења*) ауторка проблематизује основне појмове са друштвеног, психолошког и биолошког аспекта истичући да старији људи нису хомогена већ хетерогена категорија становништва, с обзиром на то да међу њима постоје бројне разлике – старосне, економске, културне, социјалне, здравствене. Ово поглавље ауторка завршава разматрањем употребе одређених термина („треће доба“, „четврто доба“, стари, старији, сениори, пензионери) и закључује да контроверзност наведених термина служи као подсетник да старост представља социјални конструкт.

Треће поглавље (*Друштво и старији људи*) ауторка започиње приказом промена у демографском кретању становништва, тј. старењем становништва како у свету тако и у Републици Србији. Након анализе демографског старења као глобалног друштвеног феномена, ауторка даје осврт на положај старијих људи кроз историју, што представља добар увод за расправу о предрасудама и стереотипима о старијима у савременом друштву. Ауторка наглашава да пред-

расуде и стереотипи о старијима промовишу једнодимензионално и дехуманизовано мишљење, што доводи и до дискриминације старијих људи. Такође, у овом делу размотрен је и проблем насиља над старијим особама, јер се почетком 21. века све отвореније говори о овом сложеном друштвеном феномену. Поглавље садржи и расправу о родној равноправности у старости, јер је проучавање родне (не)једнакости једна од веома значајних области у савременој социологији. На крају овог дела, ауторка се бави карактеристикама старијих на селу, имајући у виду убрзану сенилизацију сеоског становништва од средине 20. века.

Четврти део публикације (*Правни аспекти унапређивања квалитета живота старијих људи у друштвеном контексту*) обухвата правну димензију унапређивања квалитета живота у старости. Ауторка најпре разматра квалитет живота као вишедимензионални феномен, затим социјални капитал старијих људи као битне одреднице квалитета живота, а потом анализира међународни и национални нормативно-правни и стратешки оквир за унапређивање квалитета живота старијих.

У петом делу уџбеника (*Сиромаштво и социјална заштита старијих људи*) ауторка анализира проблем сиромаштва старијих, даје одговор на питање ко су сиромашни старији људи и разматра могућа решења овог проблема. У складу с тим, бави се и питањем социјалне заштите старијих, посебно питањем институционалне заштите (домски смештај) која представља значајан стуб подршке старијим људима, али са друге стране и контроверзну тему јер још увек постоје подељена мишљења о томе да ли домови за смештај старијих људи ограничавају њихов начин живота или им омогућавају независност и пружају могућност да очувају свој интегритет. У фокусу пажње ауторке је и покушај Европске уније да развије и неке друге програме који се, пре свега, односе на различите облике становања старијих људи. Након тога ауторка пише о пензионисању као друштвеном обрасцу старости и анализира економске импликације старења становништва, са посебним освртом на пензијски систем у Србији.

Шести део уџбеника (*Породица и старији људи*) посвећен је породици, променама у породичној структури и положају старијих људи у савременој породици. Ауторка у овом делу посебно разматра међугенерациску солидарност и индикаторе квалитета међугенерациских односа у породици. Закључује да је неопходно подстицање међугенерациске породичне солидарности као предуслова за развој инклузивног друштва за све генерације.

У седмом делу (*О старењу и старости у школи и медијима*) разматра се питање улоге школе и медија у смањењу предрасуда и стереотипа о старијим људима, односно питање улоге школе и медија у развијању међугенерациске солидарности. Кроз приказ релевантних истраживања ауторка образлаже значај школе као друштвене институције и уџбеника као наставног средства и извора знања за превазилажење предрасуда и стереотипа о старијим људима. На крају овог поглавља указује на одговорност медија у извештавању о старости, старењу и старијим људима, с обзиром на то да слика у медијима о старијима

може да утиче на ставове према старијима и њихово интегрисање у заједницу. Ауторка приказује резултате релевантних истраживања и закључује да је неопходна едукација представника медија како би „стекли јасну слику о значају адекватног третмана старијих људи у својим извештавањима“ (с. 267).

На крају уџбеника, у осмом поглављу (*Активно старење и друштвена интеграција и партиципација старијих људи*), ауторка проблематизује концепт активног старења о коме се све више говори почетком 21. века као најбољем одговору на изазове демографског старења. У фокусу овог поглавља је друштвена интеграција и партиципација старијих људи, са посебним нагласком на могућности унапређивања интеграције и партиципације старијих кроз образовање и волонтерски рад. Посебно место у овом делу посвећено је проблему дигиталне укључености старијих људи, њиховим културним потребама и начину провођења слободног времена.

Уџбеник *Социологија старења* представља значајан допринос развоју социологије старења будући да је први уџбеник из ове области у Србији. Резултат је вишегодишњег научно-истраживачког и предавачког рада професорке Леле Милошевић Радуловић у овој области. Садржај уџбеника је изложен систематично, јасним језиком и у складу са модерним методичко-дидактичким принципима. Од посебног је значаја за студенте издвајање сажетака на крају сваке целине, објашњење кључних појмова и постављање питања за дискусију. Богатство извора података представља посебну вредност уџбеника, а разумевању текста доприноси и велики број прикладно одабраних примера.

Уџбеник може подстицајно деловати на студенте, али и на друге истраживаче и научнике и може допринети изграђивању погледа на свет у духу савремене хуманистичке оријентације. Посебно се истиче друштвена и научна релевантност уџбеника, јер је питање старости и старења због демографских пројекција све актуелније, како у свету тако и у Србији.

Литература

Милошевић Радуловић, Л. (2023). *Социологија старења*. Ниш. Филозофски факултет Универзитета у Нишу.

RECEIVED: 01.11.2024.

ACCEPTED: 02.11.2024.

andjela.bozic@filfak.ni.ac.rs